

معنی ابیات ← بیت‌های در کوی عاشقان

◇ بیت ۱: بروید ای حریفان بکشید یار ما را به من آورید آخر، صنم گریزپا را

استعاره ← صنم گریزپا (استعاره از معشوق که همان شمس تبریزی است)

واج آرایی ← تکرار مصوت «را» و «ا»

جناس ← ما و را (این جناس ضعیف است چرا که یک طرف آن حرف «را» است) / ما و پا (این جناس ضعیف است چرا که «پا» قسمتی از واژه «گریزپا» است)

◇ بیت ۲: به ترانه‌های شیرین، به بهانه‌های زرّین بکشید سوی خانه، مه خوب خوشلقا را

حس آمیزی ← ترانه‌های شیرین (ترانه برای حس شنوایی است که با شیرینی که مخصوص حس چشایی است آمیخته شده) / بهانه‌های

زرّین (زرّین را اگر معنای رنگ بگیریم که برای حس بینایی است در مورد بهانه به کار رفته که ربطی به این حس ندارد)

استعاره ← مه خوب خوشلقا (استعاره از معشوق است که شمس تبریزی است)

واج آرایی ← تکرار واج «ا»، در مصراع دوم تکرار واج «خ»

◇ بیت ۳: اگر او به وعده گوید که دگر بیایم همه وعده مکر باشد، بفرید او شما را

مجاز ← دم (مجاز از زمان اندک و چند لحظه)

تکرار ← وعده / او

◇ بیت ۴: چند کنم تو را طلب، خانه به خانه، در به در؟ چند گریزی از برم، گوشه به گوشه، کو به کو؟

تکرار ← خانه / در / چند / گوشه / کو

مراعات نظیر (تناسب) ← خانه و در

◇ بیت ۵: باز، گرد شمس می‌گردم، عجب هم ز فرّ شمس باشد این سبب

تکرار ← شمس

کنایه ← گرد کسی گشتن کنایه از به دنبال کسی بودن

◇ بیت ۶: صد هزاران بار ببریدم امید از که؟ از شمس، این ز من باور کنید

اغراق ← صد هزاران بار امید ببریدم

واج آرایی ← تکرار واج «ب» در مصراع اوّل

کنایه ← امید ببریدم (کنایه از ناامید شدم)

◇ بیت ۷: بشنو این نی چون شکایت می‌کند از جدایی‌ها حکایت می‌کند

استعاره ← نی (استعاره از مولوی یا انسان آگاه و عاشق)

جناس ناقص یا غیر همسان ← شکایت و حکایت

تشخیص ← شکایت و حکایت کردن نی

◇ بیت ۸: هر نفس آواز عشق می‌رسد از چپ و راست ما به فلک می‌رویم عزم تماشا که راست؟

مجاز ← نفس (مجاز از لحظه) / چپ و راست (مجاز از همه جا)

جناس همسان یا تام ← راست (۱- سمت راست ۲- برای چه کسی وجود دارد؟)

تضاد ← چپ و راست

ایهام ← تماشا (۱- دیدن ۲- گردش کردن)

واج آرایی ← تکرار واج «س» در مصراع اوّل

♦ بیت ۹: ما به فلک بوده‌ایم، یار ملک بوده‌ایم باز همان‌جا رویم، جمله که آن شهر ماست

تلمیح ← اشاره به آیه «اِنَّ اللّٰهَ وَاٰتٰىهٖ رٰجِعُوْنَ» و روایت کُلّ شئی یرجع الی اصله
جناس غیر همسان ← فلک و ملک
تکرار ← بوده‌ایم
مجاز ← شهر (مجاز از وطن)
واج آرایی ← تکرار مصوّت «ا»

♦ بیت ۱۰: خود ز فلک برتریم، وز ملک افزون‌تریم زین دو چرا نگذیریم؟ منزل ما کبریاست

جناس غیر همسان ← فلک و ملک
مراعات نظیر (تناسب) ← فلک و ملک و کبریا
تلمیح ← اشاره: به آیه «اِنَّ اللّٰهَ وَاٰتٰىهٖ رٰجِعُوْنَ» و روایت کُلّ شئی یرجع الی اصله

♦ بیت ۱۱: بخت جوان یار ما، دادن جان کار ما قافله‌سالار ما، فخر جهان مصفاست

جناس غیر همسان ← یار و کار / جوان و جان / جوان و جهان / جان و جهان
کنایه ← بخت جوان یار ما (کنایه از خوش‌بختی و خوش‌اقبالی) / دادن جان کار ما (کنایه از آمادگی برای فداکردن جان و جانبازی)
مجاز ← جهان (مجاز از مردم جهان)
تکرار ← ما
واج آرایی ← تکرار واج «ا»
قافیه میانی ← یار و کار و قافله سالار (این مطلب برای رشته ریاضی و تجربی نیست!)

♦ بیت ۱۲: رو، سر بنه به بالین، تنها مرا رها کن ترک من خراب شبگرد مبتلا کن

کنایه ← سر بنه به بالین (کنایه از بخواب)
واج آرایی ← تکرار مصوت «ی» در مصراع دوم

♦ بیت ۱۳: دردی است غیر مردن، کان را دوا نباشد پس من چگونه گویم، کاین درد را دوا کن

پارادوکس (تناقض) ← مردن دواى درد است
مراعات نظیر (تناسب) ← درد و دوا
تضاد ← درد و دوا
واج آرایی ← تکرار واج «د»
تکرار ← دوا

♦ بیت ۱۴: در خواب دوش، پیری در کوی عشق دیدم با دست اشارتم کرد که عزم سوی ما کن

تشبیه ← کوی عشق (عشق به کویی تشبیه شده است و اضافه تشبیهی ایجاد کرده و می‌دانیم هر اضافه تشبیهی، آرایه تشبیه ایجاد می‌کند)
واج آرایی ← تکرار واج «ک» در مصراع دوم
اشتقاق ← کرد و کن (از یک مصدر هستند؛ این آرایه برای رشته ریاضی و تجربی نیست!)

♦ بیت ۱۵: به روز مرگ، چو تابوت من روان باشد گمان مبر، که مرا درد این جهان باشد

کنایه ← تابوت من روان باشد (کنایه از تشییع جنازه)
واج آرایی ← تکرار «ر» و «م»

♦ بیت ۱۶: برای من مگری و مگو دریغ! دریغ آن باشد به دام دیو درافتی، دریغ آن باشد

استعاره ← دیو (استعاره از خوی بد و پلید و شیطانی و نفس بد)
تکرار ← دریغ
کنایه ← به دام دیو در افتادن (کنایه از خوی پلید و رفتار شیطانی داشتن)

◇ بیت ۱۷: کدام دانه فرورفت در زمین که نرسد چرا به دانه انسانیت این گمان باشد

تشبیه ← دانه انسان (انسان به دانه‌ای تشبیه شده است که پس از فرو رفتن در زمین (مرگ) دوباره می‌روید؛ دانه انسان اضافه تشبیهی است)

مراعات نظیر ← دانه و زمین و نرسد

تکرار ← دانه